№ 89. 19 śnieżnia 1916 h. Cena 5 fen. (3 kap.)

HOMAN

BIEŁARUSKAJA WILEŃSKAJA CZASOPIŚ

WYCHODZIĆ DWA RAZY U TYDZIEŃ: U AUTORKI I U PIATNICY.

Cena s pierasyłkaj i dastaŭkaj da chaty: na 1 hod—4 m. 80 fen., na 1/2 hodu—2 m. 40 f., na 3 miesiacy — 1 m. 20 f., na 1 mies. — 40 f.

Adres redakcii: Wilnia, Zawalnaja 7.
Adres administracii i ekspedycyi: M. Stefanskaja 23.

Cena abwieštak: na 4-aj staranie za radok drobnym literami—25 fenig.; drobnyje abwiestki—pa 5 fen. za słowa. Abwiestki ab śmierci—60 fen. za liniejku drobn. drukam.

Hrecija pakaryłasia!

18 śnieżnia.

Zachodni teatr:

Biez wydatnych prypadkoŭ.

U wakolicach Sommy i Maasu, hetak sama tolki nieznacznaja bajewaja rabata.

Uschodni teatr:

Front Leopolda Bawarskaho: Na paŭnocnym zachodzi ad Łucka rasiejcy prabawali adabrać nazad zdabytyje nami 16 śnieżnia pry Wial. Porsku pazycii. Ich ataki, paŭtorenyje i ŭ naczy, byli adbity. Hetak sama adbity naszym zaszczytnym ahniom nastupleńnia rasiejcoŭ pry Aŭhustoŭcy, na pałudni ad Zborowa.

Front erc-hercoga Josefa: Na adrezku Mestekanesti, na ŭschodzi ad Załatoj Bystrycy, była wostraja artyleryjskaja bitwa.

U dalinie Už — miejscowyje bitwy s pieramiennaj udaczaj.

Front Makienzena: Pałażeńnie nia zmianiłosia.

Naszy latuczyje eskadry atakawali z widocznaj udaczaj adstupaŭszyje na Braił kołonny worahoŭ.

Makiedonski front: Ad czasu da czasu silny ahoń u zakrucie Czernaj.

Hrecija pakaryłasia!

MONACHIUM. U subotu, ŭ pałudzień, pasłam sajuźnikoŭ addadzien atkaz Hrecii na ultimatum. Pawodłuh hetaho atkazu, hreckaja prawicielstwo chocze jaszcze raz dawiaści sumlennych, pryjasnych adnosin da dzieržaŭ czećwiarnoha sajuza i prynimaje žadańnia aposzniaj noty. Prawicielstwo zahadało paczać u subotu wymahanuju pierawozku wojsk i wajennych materjałoŭ. „Nichaj prawicielstwy buduć parakonany, szto najlepszaje zabaspieczeńnie niemahczymaści na buduczynu ŭsielakich niedarazumieńnioŭ stanowić ćwiordaja wola uradu i narodu ŭzajemnaj družbaj umacawać tracyjnyje adnosiny“.

AFINY (W.T.B.—Hawas) 17. XII. Uczora paczałasia wysyłka hreckich wojsk u Moreju. Nahledajuczyje za pierawozkaj aficery paczali swaju rabotu u Patrace i Koryntii. Francuskije parachody ścierahuć abodwych bierahoŭ.

AFINY. Pryniaćcie damahańnioŭ sajuźnikoŭ—heta znaczyć, szto hreckaja armija wydalajecca s Tessalii, i artyleryja wywozicca ŭ Peloponez.

Sajuźniki zwiernucca da hreckaho uradu jeszcze z notaj ab wypadkach, byŭszych u paczatku śnieżnia.

Francuski i anhlicki pasoł žduć instrukcij i astajucca na parachodach u Pireju.

Pierewozka wojsk i artyleryi budzie trywać kala troch tydnioŭ. Jon adbywajecca pad nahladam sajuźnickich aficeroŭ.

Wajna da kanca!

LUGANO. Ŭsie zdolnyje da wajennaj słužby z 1876 da 1881 hadoŭ buduć pryzwany jeszcze pierad nowym hodam.

Napaminańnie.

Wiestka ab mirnym wystupleńni Niamieczczyny — to bytcym zwon, katory budzić nasz Kraj i jaho žycharoŭ. Zapawiedź mira, choć može jeszcze dalokaho, heta zapawiedź razwiazki pytańnia ab naszaj Ziamli, ab doli Biełaruska-Litoŭskaho Kraju, adwajowanaho ad Rasiei niamieckim aružžem. My ždžem tej razwiazki bolsz dwoch hadoŭ — ad samaho paczatku wajny: to-ž ad Wilni da Berlina hetulki-ž darohi, jak i da Pieciarburha! Ale, kali jeszcze tydzień tamu nazad razwiazka pytańnia ab naszaj buduczynie zdawałasia nadta dalokaj, dyk ciapier žyćcio staŭlaje jaje mo' i wielmi bliska...

Kraj, katory žyŭ kaliś samabytnym, niezaležnym hasudarstwiennym žyćciom, katory maje swoj asobienny układ žyćcia, utworeny stalećciami,—heta nie zwyczajny szmatok ziamli. Kraj nasz—to žywy orhanizm; jon maje swaje asobiennyje patreby, maje swaje adwieczyje ideały szczasnaho bytawańnia, maje žadańnia, jakije tutejszaje hramadzianstwo, zwiazanaje nierazryŭna z naszaj Ziamloj, wyskazywało ŭ dawoli jarkaj formie jak kaliś, tak i ciapier—u czasi wajny. I satym to ŭ moment, kali mo' budzie wažycca dola nasza, my pawinny padać iznoŭ swoj hołas, kab wykazać naszy patreby, kab asobiennaści naszaho Kraju byli pałoženy u asnowu jaho buduczyny.

Nia hledziaczy na ŭsiu wahu pieražywanaho momentu, katory pawinien zhurtawać usie papraŭdzi krajowyje elementy, my baczym kala siabie mnoha raboty, jakaja maje na maci nie budawać nieszta, a rujnawać nasz Kraj, niszczuczy jaho siły, siejuczy niepatrebnyje nikomu swarki i nienawiść adnej nacyonalnaj hrupy da druhoj. My baczym, jak ludzi, mo' pa-swojemu i idejnyje, nie szkadujuć sił na toje, kab bałamucić narod czužymi dla nas ideałami, kab dla swajej nacyonalnaści «uławić» u zawirusie niekolki nowych dusz, wyszukiwajuczy słabiejszych ducham ludziej u susiedzioŭ i usielakimi sposabami abiertajuczy ich u renegatoŭ—adstupnikoŭ i zdradnikoŭ swajho narodu. I kali zaŭsiody padobnaja rabota była szkodna dla naszaj Baćkaŭszczyny, paszyrajuczy miž jaje synami demoralizaciju, dyk asabliwa szkodna jana ciapier.

Ciapier my inaczej nia možem nazwać jaje, jak zdradaj naszaho Kraju. I chto ciapier nie apomnicca, chto ciapier budzie dalej mucić u nas wadu swajej egoistycznaj i zusim niamudraj palitykaj,—toj worah naszaj Baćkaŭszczyny, i klejmo zdrady astaniecca na czale jaho na wiecznyje czasy.

Mirnaje wystupleńnie Niamieczczyny, staŭlajuczaje na paradku dnia pytańnie ab Biełaruska-Litoŭskich ziemlach, heta—napaminańnie, heta zwon na hłuchich. Nichaj že paczujuć, nichaj prysłuchajucca da jaho ŭsie, chto praz ślapotu ci niedachwatku sumleńnia jdzie pa falszywaj darozi.

I. Mieleszka.

U Wilni i wakolicach.

—s—

× **Biełaruski wuczony — akademikam.** Prafesar Karski, wiadomy jak aŭtor czyślennych prac ab biełarusach i asabliwa ab biełaruskaj mowie, naznaczen czynnym czlenam akademii nawuk u Pieciarburzi.

Praf. Karski — heta stary rabotnik na biełaruskaj niwie. Užo mnoha hadoŭ pracuje jon nad zbirańniem materjałoŭ da biełaruskaj hramatyki pawodłuh ułoženych im že prahram, nadrukawanych pieciarburskaj akademijej nawuk. Sabraŭszy bahaty materjał, jon wypuściŭ adzin za adnym niekolki hrubych tomoŭ pad ahulnym zahałoŭkam »Biełorussy« (ŭ rasiejskaj mowie). Pierszy z ich razhledaje mieży ziamiel biełaruskich i ahulnyje adznaki mowy; druhi — heta nawukowa apracawanaja etymologija; dalej—abszyrnaja praca ab biełaruskaj składni. Praca heta — takaja fundamentalnaja, szto ažno dziŭna, jak adzin czeławiek zdaleŭ jaje zrabić. Dla biełarusoŭ—heta asnowa dla układu praktycznaj hramatyki, katoraj biełarusy dahetul nia mieli.

× **„Rodnyje Zierniaty“.** Pad takim zahałoŭkam wyjszła z druku knižka da czytańnia dla biełaruskich paczatkowych szkoł na 2 i 3 hod nawuki, złoženaja W. Łastoŭskim.

Knižka na 240 stranicach daje bahata rožnarodnaho materjału da czytańnia. U jej jość hetkije addzieły: I—u siamji, ŭ szkoli i miž ludźmi; II — czatyry pory hodu, ziemla, rasliny, žwiery i ptuszki;

III—pa rodnym kraju; IV — z naszaj minuŭszczyny.

Materjał padobran z najlepszych biełaruskich i inszych aŭtaroŭ, dy mnoha recsej orybinalnych — piera W. Łastoŭskaho, asabliwa ŭ dwoch aposznich addziełach.

Knižka nadrukowana łacinskim szryftam, u katorym, jak i ŭ-wa ŭsich biełaruskich szkolnych padrucznikach, zamiest sz i cz užywajecca znak š i č. Cena knižki—1 m. 70 f., u aprawie—2 m.

„Rodnyje Zierniaty“—heta cenny dabytak dla biełaruskaj szkolnaj literatury, nashut niebahataj. Knižka susim adpawiedaje wymoham pacsatkowaj szkoły i pawinna znajści dla siabie naležnaje miejsco ŭ-wa ŭsich biełaruskich szkołach.

Cennuju asabliwaść „Rodnych Zierniat“ stanowić toje, szto ŭ addzieli dla 2 hodu kožnaja staciejka maje ŭ kancy niewialiki sławaryk i pytańnia dla hutarak i piśmiennych rabot. Aposznije znaczna ablehczajuć rabotu wuczyciela dyj dajuć wuczniam mahczymaść samym—biez niczyjej pomaczy—lehka razabracca u praczytanym adryŭku. (a)

× Światy u szkołach. Kaladnyje światy ŭ tutejszych szkołach paczynajucca pasla nawuki 22 śniežnia i kanczajucca ŭ žydoŭskich szkołach 7, a ŭ chryścijanskich — 8 studnia 1917. Pierszy dzień nawuki u žydoŭ — 7, u chryścijan — 8 studnia.

× Pradaža ryby. Rybu buduć tak-že pradawać i ŭ niadzielu, 24 śniežnia, dy ŭ niadzielu, 31 śniežnia, ad 9 da 12 hadz. na Rybnym rynku.

× Pradaža karbidu. U miestowych kramach karbid pradajecca cap… pa 1 m. 20 f. za funt zamiest 1 m. 60 f.

× Kurs rubla. Oficyalny—1 m. 90 f.; u bankach pry pradažy—2 m. 14 f, pry kupli—2 m. 18 f.

Pazyczkowaja kasa biare 6%.

Z USIAHO KRAJU.

Prawy starast.

Tutejszym starastam u miežach Ober-Ost ma… być dadzieny na… … katoryje administracyjnyje i palicejskije prawy.

Wydacza bulby.

HRODNIA. Szto-dziennaja porcija bulby na duszu pamienszena da 200 gramoŭ.

Najwyszejszaja cena na sol.

BIEŁASTOK. Pa zahadu niamieckaho hradanaczalnika ustanoŭlena najwyszejszaja cena za ras. funt soli 20 fen., za niamiecki — 2ç fen.

Aczystka.

BIEŁASTOK. U miežach upraŭleńnia Białastok-Hrodnia idzie wialikaja rabota, kab aczyścić ludziej ad woszy. Dla narodu ŭžo atkryty 18 punktoŭ dzieła aczystki i budujucca jaszcze 2. Najwialikszy punkt — u Biełastoku pry Szosejnaj wulicy, dzie kožyn dzień prachodziać 3.000 „klijentoŭ“. U Hajnoŭcy nаładžen punkt na 500 dusz, a ŭ Lidzie na 400.

Złandziejskaja cheŭra.

ŽYŽMORY (Koszadarskaho paw.). U kastrycsniku tut udałosia zławić złandziejskuju cheŭru, katoraja nahnała strachu na ŭsich žycharoŭ. Hłaŭnyje kanawody miž imi — ladžwie wyjesoŭszyje z dziaciakoŭ Marcinkiewicz, Kaziewicz, Dawienus i Piatroŭski — zasudžany wilenskim akružnym sudom u wastroch ad 2 da 2½ hadoŭ. Dziewiaciera inszych pamocznikoŭ cheŭry zasudžany na mienszyje kary.

Prośba ab pomaczy.

EJSZYSZKI (Radunsk. p.) Dla naładžanaj tut narodnaj straŭni, katoraja nia maje patrebnych hroszy, zbirajucca achwiary.

Dom dla nialetnich prastupnikoŭ.

LIBAWA. Prykazam libaŭskaho hradanaczalnika zahadano atkryć papraŭczy dom dla nialetnich, nieskonczyŭszych 18 hadoŭ.

WIESTKI Z RASIEI.

„Anhlicki kantralor“ Rasiei.

PIECIARBURH (P.T.A). Hasudarstwieny kantralor, Pokrowskij, naznaczen ministram zahranicznych spraŭ. Na jaho miejsco naznaczen pamocznik ministra finansoŭ, Fieodosjew.

SZTOKHOLM. Naznaczeńnie Pokroŭskaho na miejsco ministra zahranicznych spraŭ maje wielmi wysokaje symptomatycznaje znaczeńnie. Pasla pawarotu Pokroŭskaho z Londona i Paryža, dzie jon byŭ, jak delehat Rasiei, na ekomicznych naradach sajužnikoŭ, jaho winawacili, szto jon wioŭ siabie na naradzi nie jak poŭnapraŭny czlen jaje, a ŭ najlepszym zdareńni jak prykazczyk.

Anhlicki pasoł Bukanen adkinuŭ predłažeńnie naznaczyć na miejsco ministra zahranicznych spraŭ adnaho z troch kandydatoŭ: Botkina, Girsa i Szeboko. Tady naznaczyli na ministra Pokrowskaho, katoraho ŭ pieciarburskich salonach naśmieszliwa nazywajuć „anhlickim kantraloram Rasiei.“

„Wajna da kanca“.

PIEĆIARBURH (P.T.A.). Pieciarburskije hazety ŭsich kirunkoŭ u adzin hołas adkidajuć i haniać aposzni krok Niamieczczyny. Hazety baczuć ŭ im tolki niaszczyruju sprobu siejać miž sajužnikami niedawierje.

„Riecz“ piszе:

„Mir — heta nowy wystreł woraha, katory paczuwaje prychod kanca ŭsim jaho siłam“.

„Birž. Wied.“ piszuć:

„Nota Niamieczczyny — heta akt biezprykładnaj dwulicznaści. My tak sama chaczemo mira, ale nie taho mira, katory idzie z Berlina“.

»Now. Wr.« každe:

»Doŭhi mir moža nastać tolki tady, jak my wyžaniem worahoŭ z naszaj ziamli, jak budzie adbudowana szlachotnaja Belhija, hierojskaja Polszcza i Serbija«.

„Dzień“ sajaŭlaje, szto niamieckaje predłažeńnie nie zmianiło pałažeńnia.

P.T.A. ad siabie každe:

„Hetyje hałasy presy zusim zhodny z pahladami wydatnych członoŭ Dumy, ŭ tym liku Rodiczewa i Milukowa, katoryje kažuć, szto jadyny atkaz na niamieckaje predłaženńie — heta ćwiordaja admowa dathi, pakul worahi nie aczyściać zaniatych imi ziamiel i nie buduć prymuszeny spoŭnić žadańnia sajužnikoŭ“.

PIECIARBURH (P.T.A.). Hasudarstwiennaja Duma. Minister zahranicznych spraŭ ab mirnym predłažeńni skazaŭ;

„Pasla taho, jak Niamieczczyna pierakanałasia, szto razbić nasz niazłomny sajus niet mahczymaści, jana oficyalna wystupiła s predłaženniem paczać mirnyje pierehawory. Niamieckaje predłažeńnie nie daje wyraznych danych ab tym, jaki maje być mir. U predłažeńni haworycca, szto u prypadku admowy wajna budzie trywać da pabiednaho kanca. Pry jakich warunkach jano zroblen ? Wojski worahoŭ zniszczyli i dzieržać u swaich rukach Belhiju, Serbiju, Czornahoryju, czaść Francii, Rasiei, Rumynii. Niemcy i Aŭstryjaki tolki-szto apawieścili fikcyjnuju niezaležnaść czaści Polszczy. Nia każuczy ŭžo ab procizakonnaj sprobi niemcoŭ prymusić nasialeńnie Polszczy padniać arużže proci swajej baćkaŭszczyny, dawoli ŭspamianuć ab ahulnych prymusowych rabotach u Niamieczczynie, kab zrazumieć, jakoje strasznaje pałažeńnie worahoŭ. U aposzni moment jany starajucca wykarystać swaje zawajewańnia, pakul nia wyjawicca ich słabaść. Heta — zapraŭdnyje pryczyny niamieckaho kroku. Rasiejskaje prawicielstwo z abureńniem adkidaje ciapier nawat samuju dumku spynić wajnu i hetym dać niemcam mahczymaść zapanawać nad Europaj. My ŭsie roŭna pierakonany ab krajniaj patrebi wajewać dalej da pabiednaho kanca“.

Paśla pramowy ministra, katoraja wyzwała dŭhije oplesk , deputat Szydłoŭski ad imi dumskaho błoku predłažyŭ pierajści da czarodnych spraŭ, tłumaczuczy swajo predłažeńnie spohadam ministru. Predłažeńnie jaho pryniato ŭsiemi hałasami.

U w a h a. Ustami nowa-spieczenaho „dyplomata“ Pokroŭskaho pramaŭlaŭ anhlicki pasoł Bukanen, a nie narody Rasiei, zmuczenyje trywajuczaj paŭtrecia hodu wajnoj i nia baczuczy ŭ jej ni karyści dla Rasiei, ni dla siabie Zhodnaja pastanowa ŭsich tak zwanych „predstaŭnikoŭ narodu“, jakije zasiedajuć u Taŭryckim pałacu, u a može zszukać taho, chto znajomy z zapraŭdnym pałažeńniem Rasiei.

Zmahańnie Dumy s prawicielstwam.

SZTOKHOLM. Pawodłuh „Birž. Wied“, u kancy śnieżnia Duma razjedziecca na miesiac. Pastupowy błok pracuje nad ułažeńniem planu dalejszaho zmahańnia s prawicielstwam i zajawiŭ, szto budzie zmahacca proci aposzniaho ŭsiemi zakonnymi sposabami. Praŭda, pry ciapierasznich warunkach hetyje sposaby nadta ahraniczeny. Hałŭnaje arużže — heta admowa zaćwiardzić budžet. Nawat prawaje kryło liczyć, szto Duma budzie prymuszena užyć hetaho aposzniaho sposabu.

SZTOKHOLM. Opozycija dumskaj bolszaści proci uradu trywaje dalej. U rezolucyi pastupowaho błoku haworycca, szto pierszу za ŭsio treba pałažyć kaniec haspadarcy ciomnych, biezatkaznych sił, a druhoje — hasudarstwiennaja Duma pawinna staracca ułažyć ministerstwo, świadomaje zadacz ciapierasznjaho momentu i hatowaje prawiaści prahramu dumskaj bolszaści.

Tamboŭskaje ziemstwo pasłało marszałku Dumy telehramu, szto

Č czytać jak CZ. Š—jak SZ.

Swinapas.

(Hl. № 88 „Homana“).

O… prystuŭ kniaziewič za karaleŭskaho świnapasa. Dali jamu malusieńkuju, brudnuju chatku kala świnarnika; tam jon i žyŭ.

Ŝ pierša-že ranicy jon całusieńki dzień prasiadžwaŭ niejki dziwotny harščok; kruhom wiencam wisieli zwoniki, i jak zakipaŭ harščok, zwoniki pačynali zwanić i wyhrywali staruju piesieńku:

Ni stučyć, ni hručyć,
Drobny doždžyk idzie.

Ale u harščku tym było nieswyčajnym jeŝče toje, što chto, byważa, nad im u pary palca patrymaje, to zara niucham pačuje, ŭ jakoj piečy jakaja strawa hatujeccca, pa ŭsieńkim miescu. Za praŭdy, heta było niešta cikawiejšaje za kraskul!

Raz niejak chadziła karaleŭna z dworkami na prahulanku, kali čuje,—niešta wyihrywaje piesieńku. Jana spyniłasia i zradzieła, bo i sama ŭmieła hetu notku ihrać; praŭda tolki adnu hetu notku i ŭmieła jana ihrać, dy i to tolki adnym palcam.

— „Heta taja samaja notka, što i ja ŭmieju—skazała jana,—musi naš świnapas ładukawany čeławiek! Słuchajcie, idzicie chto, spytajcie, što kaštuje heta muzyka!“

Treba było adnej dworcy pajści da jaho, i jana na hetu padarožu abułasia ŭ łazowyje łapci.

— „Što ty chočeš za swoj harščok?“ — spytałasia dworka.

— „Dziesiać pacałunkoŭ karaleŭny“. — każe świnapas.

— „Božuchna-baciuchna!“ — spužałasia dworka.

— „Dziešawiej nia budzie!“ — každe świnapas.

— „Nu, što jon tam prosić?“—pytajecca karaleŭna.

— „Takoje, što i kazać saromlusia!“ — každe dworka.

— „To šapiarni mnie na wucho“.

— „Bač, jaki jon nachrapliwiec!“—zazławała karaleŭna i pajšła dalej. Ale čuć tolki jana stupiła niekolki krokoŭ, jak zwoniki zaihrali:

Ni stučyć, ni hručyć,
Drobny doždžyk idzie.

— „Słuchaj!—każe karaleŭna,—spytajsia ješče, ci nia woź nie jon dziesiaci pacałunkoŭ ad maich dworak?“

— „Dziakuju wašeci!—skazaŭ świnapas—dziesiać pacałunkoŭ ad samoj karaleŭny, a nie, to nie bačyć jej harščka, jak swaich wušej“.

— „E, jak heta nudna!—skazała karaleŭna,—ale wy pawinny stanuć kruhom, kab nichto nie pabačyŭ!“

Ot i stanuli dworki kruhom, raspiali swaje spadničonki, kab baspiačniej było świnapasu caławacca, i karaleŭna wykupiła harščečak.

Nu, dyj radaści-ž było! Cely wiečar i cely dzień kipieŭ war u harščka: nie było niwodnaj piečy ŭ celym miesci, ad wialmožnych kuchań i da šawieckich, kab heta karaleŭna i dworki nia wiedali, što na abied dzie warycca! Dworki skakali i ŭ dałoni laskali.

— „My wiedajem, chto budzie jeści jušku, a chto jaječniu! My wiedajemo, u kaho chaładziec budzie, a ŭ kaho kaša! Jak heta cikawa!“

— „Wielmi cikawa!“—dadała starejšaja dworka.

— „Ale hladzicie mnie! Kab ani pary z huby! Bo ja-ž karalowa dačka!

(Dalej budzie)

ŭsia Rasieja soczyć za zmahańniem narodnaho predstaŭnictwa s prawicielstwam, kab ratawać baćkaŭszczynu. Nichaj Duma enerhiczna rashonić prawicielstwo, nieprychilnaje predstaŭnictwu narodu.

Orenburskaja duma spadziajecca, szto narodnaje predstaŭnictwo ŭ światym zmahańni z uradam wyratuje staranu ad pacsaŭszahosia unutrenaho raswału.

Has. Rada proci prawicielstwa.

SZTOKHOLM. Rasiejskaja hasudarstwienaja Rada pryłuczyłasia da opposycii prawicielstwu i bolszaściu piaci szostych hałasoŭ pryniała hetkuju rezoluciju: „S pryczyny taho, szto ciapieraszni palityczny moment wymahaje [n]aprużeńnia ŭsich sił i supolnaj raboty prawadaŭczych ustanoŭ s prawicielstwam, — my žadajem wydaleńnia z hasudarstwienaj słužby biezatkasnych ludziej i utwareńnia zdolnaho da pracy prawicielstwa, katoraje misło by adnarodnuju prahramu i wieru hramadzianstwa, kab hetak mieć mahczymaść pracawać u jednaści s prawadaŭczymi ustanowami".

Proci Protopopowa.

SZTOKHOLM. Rasiejskije palityczyje kruhi iznoŭ wiaduć wostru kampaniju proci Protopopowa.

„Riecz" pisze, szto minister unutrenych spraŭ ciažka zachwareŭ i zusim niazdolny da pracy. Daktary pryznali ŭ jaho chwarobu nyrak. Protopopow nie prynimaje bolej dakładoŭ. Hubernatary tak sama spynili wysyłańnie dakładoŭ, ždučy kanca ministerskaho kryzisa.

Prymusowaja nawuka.

PIECIARBURH. Dumskaja kamisija pryncypialna pryniała zakon ab ahulnym prymusowym nawuczańni.

Niamiecki nalot.

BERLIN (W.T.B.). Niamieckije samaloty abkidali bombami 16 śnieźnia rasiejskije marskije siły ŭ porci Sulina (na Czornym mory) i zbili adzin samalot worahoŭ.

Z usiaho świetu.

Nota Papieža.

CURYCH. S pryczyny mirnaho predłažeńnia centralnych dzieržaŭ Papież manicca pasłać wajujuczym hasudarstwam notu.

Pawarot karala u Serbiju.

SAŁONIKI. Karol Piotr Serbski razam s marszałkam skupszczyny prybyŭ siudy. Serbski minister handlu i minister hramadzkich rabot prybyli ŭ Korfu i adhetul dalej jeduć u Manastyr.

TEŁEHRAMY.

Niamieckije apawieszczeńnia.

15.XII. Zachodni teatr:

Front niamieckaho Naślednika: Na zachodnim bierazi Maasu francuzy trojczy darma prabawali adwajewać zdabytyje nami iznoŭ akopy na wiarszynie „304", na pałudziennym uschodzi ad Malankur. Na ŭschodzi ad raki, paśla wielmi silnaj padhatoŭki ahniom, jany wiali czyślenyje ataki. Usie ich sproby adbity.

Uschodni teatr:

Front Leopolda Bawarskaho: Na poŭnaczy ad czyhunki Złoczow—Tarnopol niemcy ŭwarwalisia ŭ rasiejskije akopy i wiarnulisia nazad, wiaduczy 90 pałonnych.

Front erc-hercoga Josefa: Uczora rasiejskije szturmy na ŭschodnim fronci Siemihradzii bolszaj czaści skonczylisia hetak sama nieudaczna, jak i papiaredniaho dnia. Na adnej wiarszynie worahaм udałosia ŭmacawacca.

Front Makienzena: Paluczyjesia wioski znaczać darohu adstupajuczych worahoŭ u Wialikaj Wałachii. U nizkaj raŭninie złuczenyje wojski biezupynna honiacca za worahami. U harach worahi jaszcze akazwali adpor na ŭmacawanych pazycijach. Jany byli złomleny. Bucaŭ zdabyt. Prywiedziena 4.000 pałonnych. Pry Fetesti wialikije bołharskije siły pierajszli cieraz Dunaj.

Makiedonski front: Nastupleńnia pry Parałowie i Hradesnicy skonczylisia nowymi wialikimi stratami u worahoŭ.

16.XII. Zachodni teatr:

U zawaroci Ypra i Witczeta ahoń artyleryi dajszoŭ wialikaj siły. Naszy patruli na pałudziennym uschodzi ad Silebekie prarwalisia da druhoj anhlickaj linii.

Front niamieckaho Naślednika: 15 śnieźnia francuzam udałosia na paŭnoczna-ŭschodnim fronci Werdenu wyciснuć nas s pieredniaj pazycii i adsunuć na druhuju na linii Talu —wiarszyny na poŭnaczy ad Luwmon—chutar Kambrett—na pałudni ad Bezonwo.

Uschodni teatr:

Front Leopolda Bawarskaho: Na zachodzi ad Łucka aŭstryjackije wojski ŭwarwalisia u zrujnawanyje akopy worahoŭ i wiarnulisia nazad, wiaduczy pałonnych i dabyczu.

Front erc-hercoga Jozefa: Na pałudni ad daliny Už dwa szturmy rasiejcoŭ zadzieržany naszym artyleryjskim ahniom.

Front Makienzena: U biezupynnych bitwach lewaje kryło 9 armii dajszło da darohi Bucaŭ—Rumnikul-Sarat. Na ŭschodzi ad Bucaŭ zdabyt prachod cieraz reku Bucaŭ. Prawaje kryło zdabyło prachod cieraz dalinu Kajmatukul. Iznoŭ uziaty 2.000 pałonnych.

Dunajskaja armija biez zadzieržki idzie na paŭnoczny ŭschod.

U Dobrudžy rasiejcy aczyścili swaje pałudziennyje pazycii. Bołharskije, tureckije i niamieckije wojski ŭ szybkaj pahoni pierajszli za liniju Kogeałak—Kartał—Harsowa.

Makiedonski front: Biez pieramien.

17.XII. Zachodni teatr:

Front Ruprechta Bawarskaho: Pry Ankau, na poŭnaczy ad Aukr, anhlickije atrady pad zasłonaj silnaho ahnia prabawali dajści da naszych akopoŭ, ale byli adbity.

Front niamieckaho Naślednika: Na ŭschodnim bierazi Maasu francuzy ŭczora dalej szturmawali. Paśla wostraj bitwy jany zdabyli Bezonwo i les na zachodzi ad hetaj wioski. Uzniaŭszyjesia na poŭnaczy ad hetaho miejsca szturmy złamalisia na chrybcie na poŭnaczy ad wioski Bezonwo.

Uschodni teatr:

Front Leopolda Bawarskaho: Paśla silnaj padhatoŭki ahniom rasiejcy atakawali na poŭnaczy ad Iłłukszt, ale byli adbity.

Na poŭnaczy ad darohi Kowel—Łuck zdabyty rasiejskije pazycii na szyryni 600 metroŭ. Uziaty ŭ pałon 5 aficeroŭ, 300 sałdatoŭ; zdabyty niekolki kulemiotoŭ i 1 minamiot.

Front erc-hercoga Jozefa: Pry Czymbro ławie Wielkaj i ŭ dalinie Už pry nastupleńni niamieckich patruloŭ uziaty niekolki tuzinoŭ pałonnych.

Front Makienzena: Adrezak Bucaŭ my pierajszli na szyrokim fronci. Uziaty 1150 pałonnych, 19 parawozoŭ, kala 400 wahonoŭ, bolszaj czaściu nahružanych i nialiczenaje czysło pawozak.

U Dobrudžy naszy złuczenyje wojski dajszli da lasoŭ u paŭnocznaj czaści kraju, dzie spadziajucca adporu.

Makiedonski front: Biez wialikszych bitw.

Austryjackije apawieszczeńnia.

WIENA. 14.XII. Uschodni teatr: (hl. niamieck. apaw.).

Italjanski teatr: Biez wydatnych prypadkoŭ.

WIENA. 15.XII. Uschodni teatr: (hl. niamieck. apaw.)

Italjanski teatr: Biez pieramien.

WIENA. 16/XII. Uschodni teatr: (hl. niamieck. apaw.)

Italjanski teatr: Biez pieramien.

WIENA. 17.XII. Uschodni teatr: (hl. niamieck. apaw.)

Italjanski teatr: Biez pieramien.

Padwodnaja wajna.

BERLIN (W.T.B.). 17.XII. Adna z naszych padwodnych łodak 12 śnieźnia ciažka papsawała francuski bronienosiec typu «Patrie» na pałudziennym uschodzi ad Malty. Druhaja padwodnaja łodka 11 śnieźnia na pałudziennym uschodzi ad ostrowa Pantelaryja zatapiła torpedaj aružny francuski transport «Magiełłan» z bolsz czym 1000 dusz biełych i kalerowych sałdatoŭ.

Ab adstaŭcy Žoffra.

BERLIN. S pryczyny upadku Žoffra «Kreuz-Zig» pisze:

„Kali Žoffr i nia byŭ wialikim majstrom u wajennaj sztuce, dyk usio-ž jon byŭ dobrym paŭkawodcam. Jon ciapier utraciŭ wieru Francii zatym, szto nia mieŭ wialikich udacz."

Wajna da kanca!

U Francii.

PARYŽ (Hawas). Parlament. Minister prezydent Bryan skazaŭ, szto wajennaja rada budzie adbywacca biezupynna i budzie hladzieć za tym, kab wyrab wajennych materjałoŭ byŭ pawialiczen i kab była uparadkawana razdacza spažyŭnych praduktoŭ. Udaczy niemcoŭ nidzie nie byli poŭnymi. Adważnaja Rumynija była prymuszena adstupić, ale armija jaje, s padmohaj Rasiei, padnimiecca iznoŭ i zaŭtra zbuduje nowy front, katory parušyć front worahoŭ S pryczyny niamieckaho predłažeńnia mira Bryan skazaŭ: „Ja prymuszen aściarahczy majn staronku ad śmiarotnaj atruty (aśyŭlenyje znaki spohadu). Kali kraj zbroicca da zuboŭ, kali jon nabiraje narod dzieła prymusowych rabot, i kali ja ŭ hety moment nia skažu swajej staroncy: „bierażyciesia!", dyk ja zasłužywaju na karu. (Kliki zdawoleńnia). Nam predłahajuć wiaści pierehawory ab miry, kali worahi zanimajuć 10 francuskich departamentoŭ. Nie my chacieli hetaj straszennaj wajny. Predłažeńnie mira—heta sproba demoralizawać narody. Francuskaja respublika pry hetkich warunkach zrobić nia miensz za konwent" (ahulny spohad).

ŽENIEWA. Ahienctwo Hawas siahońnia paćwierdžaje, szto francuskaje nastupleńnie pry Werdenie maje bolsz palitycznuju, czym wajennuju metu. „Armija pry Werdenie dała na padazrycielnaje predłažeńnie niemcoŭ taki adkaz, jak treba: hołasam harmat. Francija daje nowy dokaz swajej žyćciowaj siły, wajennaj enerhii i swaich zapasoŭ u toj moment, kali worahi predłahajuć pałažyć aružže". U atacy paśla 70 hadzinnaho ahnia artyleryi było 5 dywizij.

U Italii.

RYM. „Idea Nationale" baczyć u niamieckim predłažeńni samy niebiaspieczny wajenny krok. Z hetaj pryczyny proci predłažeńnia treba wystupić z najwialikszaj siłaj. Mała taho, kab sajuźniki adwiarnuli hetu niebiaspiecznaść. Ciapieraszni kryzis —najciažejszy za ŭwieś czas wajny, i ad jaho zaležyć dola ŭsiaho świetu.

BERN. Jak danosić specyalny karespandent szwejcarskaho telehrafnaho t-wa, u palitycznych kruhach Rymu wyskazywajuć bolsz wаrožyje dla Niamieczczyny pahlady, czym nawat u hazetach. Žadajuć czym bolsz wostraho pradoŭžeńnia wajny, kab dajści pabiedy. Zusim nima mahczymaści hawaryć ab miry, pakul aŭstryjaki i niemcy panujuć u Rumynii i pakul można być pierakonanym, szto wypadki u Hrecii wiaduć da wystupleńnia karala Konstantyna proci Serajla.

U Anhlii.

LONDON. Nižniaja Pałata. Minister finansoŭ Bonar Loŭ s pryczyny predłažeńnia mira skazaŭ:

„U czasi narad ab aposzniм wajennym kredycie Askwit skazaŭ hetkije słowy: «Sajuźniki žadajuć adpawiednaho zdawoleńnia za minułaje i adpawiednaho zawiereńnia dziela buduczyny». Hetkaja była palityka prawicielstwa i hetkaje jeszcze žadańnie prawicielstwa jaho wialiczestwa." (Doŭhije znaki zdawoleńnia)

Snoŭden (rabocznaja partija) spytaŭsia, czy można budzie abmieniacca dumkami ab mirnym predłažeńni Niamieczczyny. Z usich kancoŭ zakryczali: „nie!"

„Daily Telegr." pisze:

„Ni ŭ Paryžu, ni ŭ Londoni, ni ŭ Rymie, ni ŭ Pieciarburzi nie było czutno niwodnaho hołasu, szto mir adpawiedaje žadańniam sajuźnikoŭ".

„Times" kaže:

„Hramadzkaja dumka skazała swoj pryhawor ab niamieckim predłažeńni. My dumajem, szto hety pryhawor — biespawarotny. Usiudy, na ŭsieńkim świeci niamieckaje predłažeńnie sudziać, jak czysta palityczny krok".

U Kanadzie.

MONREAL (Kanada). Kanadzkije hazety nazywajuć niamieckaje mirnaje predłažeńnie manewram, meta katoraho — jasnaja. Hienerał-hubernatar zajawiŭ, szto sajuźniki pastanawili wajewać datul, pakul nia zrobicca niemahczymym usiakaje wystupleńnie proci cywilizacii. Sajuźniki nie pałožać miecza datul, pakul nia budzie mahczymaści ustanawić mir na mocy pierewahi ich ułasnych sił.

U Aŭstralii.

MELBURN. Hazeta „Argus" pisze, szto niamieckaje predłažeńnie — heta azukanskaja i nahłaja sztuka.

«Age» pisze, szto treba zniszczyć niamiecki militaryzm, a tady można budzie zrabić nadzieju zhodu.

B. minister Jozef Kuk skazaŭ, szto predłažeńnie Niamieczczyny —

heta sprytny krok. Anhlija zmahajecca dziela taho, kab zniszczyć wajennuju mec Niamieczczyny.

U Nowe-Zelandii.

LONDON. Premjer-minister Nowo-Zelandii skazaŭ: „Ja czuju, szto siahońnia paabiedzi ŭ niamieckim parlamenci była hutarka ab tym, kab uraz-że pacząć pierehawory ab miry. Mo' heta — pahlad niemcoŭ, ale ja nia dumaju, kab to byŭ nasz pahlad. My budziem hawaryć ab miry, kali na heta pryjdzie para. Woś usio, szto ja mahu skazać."

U Japonii.

TOKIO. (Reŭter). Hazety drukujuć hutarki z kiraŭnikami palitycznaho, finansowaho i tarhowaho żyćcia, katoryje ŭ adzin hołas kažuć, szto sajuźniki admowiacca razhledać predłažeńnie Niamieczczyny.

U Ameryce.

NJU-JORK. Bolszaja czaść hazet Złuczenych Sztatoŭ nazywaje predłažeńnie Niamieczczyny niaszczyrym i niejasnym i ŭważaje jaho za typowy pruski padchod.

Razrucha u Hrecii.

LONDON. Niżniaja Pałata. Lord Sesil skazaŭ, szto sajuźniki razumiejuć niebaspiecznaść, jakaja hrazić z pryczyny zaciahiwańnia razwiazki sprawy Hrecii.

PIREJ (Hawas). U ultimatumie sajuźnikoŭ, pasłanym Hrecii, hawurycca:

„Apośnije prypadki u Afinach pakazwajuć, szto ni hrecki karol, ni hrecki urad nia maje dawoli pawahi u hreckaj armii. Z hetaj pryczyny sajuźnickije prawicielstwy żadajuć nieadkładajucsy wysyłki wojsk i wajennych materjałoŭ. Nijakich inszych ruchoŭ wojsk i wajennych materjałoŭ nielha dapuścić. Kali hrecki urad nia spoŭnić abodwych hetych żadańnioŭ, dyk sajuźnickije urady buduć baczyć u hetym warożaje wystupleńnie. Pasły sajuznych dzierżaŭ wyjeduć razam z pasolstwami, kali ŭ 24 hadziny nie atrymajuć zhody na ultimatum. Błokada hreckich bierahoŭ budzie trywać datul, pakul hrecki urad nie zdawolić za nidaŭnuju napaść i nia dasć zawiereńnia na buduczynu."

RYM (Reŭter). Hrecki urad pryniaŭ uwieś ultimatum sajuźnikoŭ.

AFINY (Reŭter). U nocie, katoraj Hrecija apawiaszczaje ab pryniaćci ultimatuma sajuźnikoŭ, jana predłahaje palubońny sud dziela razhladu wypadkoŭ 1 śniežnia i prosić admianić błokadu. U kancy noty wyskazywajecca żadańnie prawicielstwa i narodu, kab byli adnoŭleny znosiny z sajuźnikami.

Spis wajena-pałonnych naszaho kraju.

Z Wilni i Wilenskaj huberni.

Tabor dla wajenna-pałonnych Heuberg.

Sieniuć Iwan, Wilnia.
Sieńkoŭski Franc, Szarkuci.
Skoczyk Bolesłaŭ. Wilnia.
Stasiłowicz Wiktar, Młyny.
Zajonczkoŭski Iwan, Bielewiczy.
Szejma Feliks, Michajłowo.
Szyszko Iwan, Solejniko.
Szkubiel Stanisłaŭ, Trejgi.
Szczukiełowicz Iwan, Ł styszki.
Szczukanis Altons, Macupi.
Cieressta Donat, Pa asznia.
Czepulkoŭski Bronisłaŭ, Małyje.
Czesnoŭski Iwan, Lipki.
Walbus Jazep, Konstant.
Wałyjewicz Aleksandar, Pietraszy.
Wojsznis Jazep, Nowsiacy.
Widziun Bolesłaŭ, Uktopol.
Wincel Stanisłaŭ, Žiemojtieli.
Białajeŭ Mikałaj, Wilnia.
Bender Michaił, Orany.
Iwanoŭ Michaił, Wilnia.
Łuba Ihnat, Wasiloŭski.
Łucki Iwan, Cimonkoŭ.
Sielaŭka Dzimitr, Łatypole.
Spirydowicz Marcin, Mardasy.
Makarewicz Anton, Ostryna.
Łowkis Władysłaŭ, Maciuny.
Saroŭski Karol, Szwabisk.
Czeszun Bronisłaŭ, Plikiszki.
Franckiewicz Bolesłaŭ, Wilnia.
Jastreb Maciej, Sidoryszki.
Mołczak Jazep, Nowyswor.
Sabis Kazimir, Sielany.
Sawicki Iwan, Kryni.
Stredryk Iwan, Nowosadowo.
Skory Franc, Abramoŭszczyna.
Kulis Ludwik, Derdzuli.
Kraŭs Michaił, Wilnia.
Gedrajtis Michaił, Nowaja,
Kardys Michaił, Sosanis.
Kaŭrus Wasily, Brusy,
Łoś Łuka, Łatyhoŭka.
Charecki Konstancin, Lida.
Bohdanoŭ Iwan, Hłuszna.
Bachar Michaił, Hryniewiczy.
Broŭka Łaryon, Krunc.
Buczyn Anton, Biarezino.
Buczyn Anton, Biarezino.
Szewerenikoŭ Iwan, Ordiwienc.
Szewnirowicz Andrej, Ozierec.
Kosacz Gabryel, Pilkawiczy.
Sokołowicz Anton, Sokoły.
Romajak Łuka, Skroby.
Chosid Jakaŭ; Janoŭ.
Kremer-Blecher Mowsza, Oszmiany.
Szwarcbloch Barys, Serchoŭ.
Dojnoŭski Chaim, Wilnia.
Aszmian Lewon, Wilnia.
Minc Mejer, Weranowo.
Szeskin Mejer, Wilnia.
Ickowicz Rufin, Wilnia.
Kac Rafaił, Chołtyniany.

Tabor dla wajenna-pałonnych Mannheim.

Aleksandrowicz Ludwik, Słabodka.
Borodakoŭ Kuźma, Mazowiczy.
Bazoŭski Stanisłaŭ, La ładziszki.
Belmacz Franc, Wilnia.
Dźmitrowicz Franc, „
Chonika Kazimir, Kupry.
Franckiewicz Anton, Wilnia.
Jacyna Franc, Hniezdziło.
Jabłonski Jazep, Posamaja.
Janczeŭski Wacłaŭ, Inklaryszki.
Kolkwicz Justyn, Kolakuny.
Kwiatkoŭski Maciej, Wigali.
Łizoŭski Jazep, Serwaccy.
Maszkoŭ Jazep, Wilnia.
Pawłowicz Jarasłaŭ, Kołoni.
Pucz Kazimir, „
Rotyna Bronisłaŭ, Zawoszercy.
Rozbicki Bolesłaŭ, Wilnia.
Swientkoŭski Henryk, Wilnia.
Zacharewicz Alfons, Jaczency.
Szuluk Konstancin, Hembudzi.
Sawicki Bronisłaŭ, Ruda.
Szlapeka Ihnat, Rukszy.
Andrulonis Michał, Dergiancy.
Bohuszewicz Mieczysłaŭ, Wilnia.
Bowszys Maciej, Horodyszcze.
Bohdamicz Jazep, Wasiliszki.
Chadyka Andrej, Lida
Chronowicz Jazep, Smarhoni.
Facajło Aleksandar, Płodzi.
Jerulewicz Polikarp, Wilnia.
„ Michaił, „
Jacyna Witalis, Hilsom.
Kazłoŭski Piotr, Girgolency.
Łukaszewicz Hamerri (?) Lida.
Łojka Sawielij, Lubarosa.
Majeŭski Pawał, Wilnia.
Moroz Jazep, Wielikoseloma (?)
Nienort Jazep, Wilnia.
Parulis Adam, Włotmianski.
Radzinas Piotr, Saŭlok.
Zylinski Jazep, Wilnia.
Cirvło Stanisłaŭ, Nowowilejsk.
Uszalka Iwan, Nowolandwarowo.
Franckiewicz Tamasz, Wilnia.
Semenowicz Ksawery, Maliniki.
Jerosz Jazep Kosina.
Katowicz Aleksandar, Padhrodzieszczyna.
Kosacz Gabryel, Pieskowiczy.
Łoś Łuka, Tałujeŭka.
Makarewicz Anton, Wilnia.
Połozoŭ Konstancin, Słabodka.
Tomaszeŭski Władzimir, Wilnia.
Czyneczenko Alaksiej, Zadziszki.
Kołosoŭski Jafrem, Wilnia.
Bajanoŭski Iwan, Połajana.
Bartaszewicz Sciepan, Harduczki.
Fiłatoŭ Jafim, Wacłaŭsk.
Jurys Siarhiej, Wilnia.
Kaczanoŭ Jazep, „
Lisica Taras, Boi.
Łapicki Iwan, Jeskoŭka.
Pietkiewicz Jazep, Wilnia.
Paŭłoŭ Siarhiej, Podwiesil.
Stołczyński Anton, Zadziszki.
Sabahonski Iwan, Rybaki.
Trocki Andrej, Wilnia.
Czyrycki Konstancin Soczat.
Burmann Zacharyja, Wilnia.
Buszkaniec Eljasz, Swienciany.

(Dalej budzie)

Padipska na „Homan" z dastaŭkaj da chaty u Wilni nie prynimajecca.

Drukawana u drukarni M. Kuchty. Wydawiectwo «Homan». Redaktar W. Łastoŭski.